

VIII

Вечоріло. Ще гляділо
Сонце в дзеркало ріки,
Як в садку загомніло:
То від жнива йшли жінки.
Жінка Хаїмова й жінка
Шльомина, обі в хустках,
Серп у кожної на тім'ї,
По снопові у руках.
Далі служниця верету
Жатої трави несла —
Се до припусту коровам.

Жінка Хаїма ввійшла
В хату, Шльомина до стайні
За кухаркою пішла.
От і Шльома йде з синами —
Два сини вже парубки,—
Всі три з косами: луг сіна
Підкосили залюбки,
Ще й розкинули покоси —

Завтра шабас, нехай схне!
Ось і ріг заграв: худобу
З толоки пастух жене.
Хлопці кинулись, загнали,
Повпинали, а жінки
Подоїли й подавали
Паші всім за драбинки.
І так весело та складно
Та робота всім іде,
Що аж радується серце!..
Ще на небі лиш де-де
Блискали зірки, а всі вже
В хаті, як закон велить,
На молитві враз стояли.
Дай бог всім ся так молить
Щиро й твердо! По молитві
Повечеряли гуртом,
Слуги й господарі разом,
Спільно за одним столом.
По вечері, помолившись,
Зараз спати всі пішли:
Хлопці в стайні, а для мене
Постелили на землі.
Рано знов молитва спільна,
А відтак обід (вночі
Він, готовий ще відвчора,
Прів, заліплений в печі).
Випивши по чарці меду
(Мід сам Хаїм виробляв),
Риби доброї по дзвоні
Хаїм кожному роздав.
Потім з яйцями цибулька,
Далі з кашею розсіл,
Врешті кугель шабасовий
Украсив собою стіл.

Обкладинка другого видання збірки «З вершин і низин»
(Львів, 1893)

По обіді хлопці в поле
Подивитися пішли,
А жінки крутились в хаті.
Шльома й Хаїм потягли
У ванькир святії книги
По закону почитать.
Я присів до них. Така-то
Чулась в серці благодать
І тепло в тій теплій хаті,
Що, здавалось, вік би тут
Жив і світом би широким
Став мені сей тихий кут.
Бачилось, тут ще остався
Відблиск давніх тих часів,
Як посеред своїх шатер
Патріарх старий сидів,
А Єгова к ньому в гості
Заходив, коли хотів.
І говорю я: «Реб Хаїм,
Добре так живеться вам,
Що, поживши днину з вами,
Я б хотів так жити й сам».
Усміхнувся стиха Хаїм,
Головою похитав...
«Так то так, — сказав, — небоже!
Відколи я хлопом став,
Я знайшов спокій і силу
В собі, й всякий би знайшов,
Якби, кинувши шахрайство,
На той самий шлях пішов.
Та не вся тут правда, сину!
В тім спокою, в тій тиші
Дух дрібніє, мозолі тут
Наростають на душі.
Щось собаче є у серці
Отаких людей, як ми:
Звикнуть раз за возом бігти,
То біжать і за саньми.
Звичка в нас найстарше діло.
Де приткне нас доля лиш,
Там приймемось, мов верба та,
Що росте, де посадиш.

Плодить ґрунт той злість, ненависть —
Ми приймем ї в кість і кров,
Як на іншій ґрунті легко
Прийняли б добро й любов.
Ми мов п'явка, що не має
Свої крові — з других ссе.
Тим-то треба нам спокою.
Нам спокій святий над все.
Але є натури інші —
І я знав таких людей,
У котрих, здається, буха
Якесь полум'я з грудей
І жене їх з місця, мече
То в один, то в другий бік.
Невгомоннії, вандрують
І воюють весь свій вік.
За сто діл беруться, кожде
Їм ведесь, і все щось їм
Не дає пустить коріння,
Зупинитись на однім.
Люди нашої натури
Дивляться на них, немов
На безумних, посміються,
Похитають головов,
І спокійні. Ой, і сам я
Часто тим гріхом грішив,
Поки мя тяжкий трафунок
Інших мислей не навчив.